

Det ska löna sig att arbeta

DEBATT: Men inte bara för den som redan har fast jobb och säker anställning, skriver Monica Armini. Det är hög tid att uppmärksamma lönebidrag och andra typer av mer eller mindre gratis arbetskraft som förekommer på dagens arbetsmarknad.

Det finns ett flertal anställningsformer som kan utnyttjas av företag, föreningar och kommunal verksamhet: rehabiliteringspenning, fas 3, arbetslivsintroduktion, utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Alla exempel på olika former av subventionerad eller helt gratis arbetskraft.

Inom projektet [SocialAktion](#) har vi tagit emot flera berättelser från personer som utförsäkrats och/eller utnyttjats som arbetskraft. Röster vi ställt samman i [Onådig Luntan](#). Människor berättar där om hur de behandlas som den moderna tidens slavarbetare. Utan lön, utan anställningsavtal, utan att kunna välja sin egen arbetsplats. Det är en hårfin gräns mellan sysselsättning/rehabilitering och utnyttjande. Hur ska man kunna hjälpa människor tillbaka ut i arbetslivet utan att de blir utnyttjande?

Till att börja med måste varje anställningsliknande plats ha ett avtal – inte mellan arbetsförmedling eller försäkringskassa och arbetsgivare – utan ett anställningsavtal mellan individ och arbetsplats. Först då kan man känna sig trygg och förvissad om att få behålla sin plats.

Man behöver också få en inkomsthöjning från sjukpenningnivån, aktivitetsstödet eller vad man nu går på för ersättning. Det ska löna sig att jobba – även om man är under arbetsträning eller rehabilitering. Det är orimligt att man ska stå för marginaleffekter själv – bättre kläder (om man befinner sig på ett kontor eller i butik), resor till och från arbetsplatsen, och det är rimligt att man ska kunna följa med kollegorna ut på lunch ibland.

Slutligen ska man inte placera människor på arbetsplatser där det inte finns en chans till fortsatt anställning. Det är att inge människor falska förhoppningar. Att rehabiliteras – från sjukdom eller arbetslöshet – ska inte ske utan att det finns goda chanser om en fortsättning. Ett riktigt jobb. Med trygghet, lön och kanske med vissa lättnader för arbetsgivaren i form av lönebidrag eller liknande.

För anständighetens skull bör den som tar emot rehabiliteringspatienter, ALI-praktikanter eller personer placerade i fas 3 etc. också få betala en del av lönen för utfört arbete. Annars riskerar svenska staten att bidra till ett slags nationell trafficking, en modern form slavhandel, där bara den som måste ta anvisad sysselsättning är den som betalar ett pris.

Monica Armini, monica.armini at gmail.com,
samhällsdebattör, deltagare och cirkelledare inom SocialAktion